

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

I. Anabaptistarum secta in plures factiones diuisa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

DE COMPLVRIBVS ANABAPTISTARUM factionibus seu diuisionibus, earumque auctoribus.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

- I. Anabaptistarum secta in plures factiones diuisa.
- II. De ijs qui seminu promiscue viuunt.
- III. Munceriani & diuersi heretici ex eadem schola.
- IV. De Odijs Anabaptistarum inter se.
- V. De alijs eorum Regibus post Ioannem Leidensem.
- VI. D. Ioanne VVilhelmi ultimo Anabaptistarum rege, & eius morte.

I. QVEMADMODVM reliquæ omnes hæreses ita hæc quoque vix exorta, in plures factiones diuisa fuit. Neque enim in regno diaboli ulla est concordia, uti nequam spiritibus uno solū modo decepisse nō fatiis est, in dies noui aliquid comminiscitur, in dies noua discipulis suis secreta reuelat. Tanta vero est inter Anabaptistas diuersitas, vt è Sueuia aut Morauia in Hollandiam profecti, non recipiantur, nisi rebaptizati. Sic ergo multi qui infantes in Ecclesia Catholica baptizati sunt, ter baptizantur, vt testatur Schlüsselburgius libro x. i. Verum age præcipuas sectas seu factiones enatremus; omnes enim difficile, aut nobis certe, impossibile est. Sebastianus Francus in Chronicis suis LXX. ponit. (a) Quidam Apostolicos se appellant, quasi veros Apostolorum imitatores. Hi nudis incedunt pedibus, eosque mutuo sibi lauant, & bona sua relinquunt, seu in commune conferunt. Hanc enim illi veram Christianorum notam esse aiunt. Hoc charitatis esse præceptum, ab ipso Christo & Apostolis vsitatum. Non posse quem diuitem & Christianum esse simul. Et si autem lex hæc seu consuetudo inter ipsos postea mutata est, tamen hodie etiam in Morauia communem habent dispensatorem seu Oeconomum, qui æqualiter omnibus necessaria distribuit. (b) Verum age, vniuersam huius Oeconomix rationem & admirabilem ordinem inspiciamus

Iam diu est quum in sola Morauia circiter septuaginta Anabaptistarum millia numerata fuerūt. Omnes enim in vnam matriculam relati sunt, cu-

ius numerus vel crescit vel minuitur, prout plures vel pauciores nascuntur aut moriuntur. Nullas proprias, aut certe exiguas habent possessiones, sed mercede alienos agros colunt. In certas vel præfecturas diuisi sunt, & per diuersorum dominorum ditiones dispersi. Numero suo neminem adscribi patiuntur, qui manuum suarum labore victum sibi non querat, aut non opificium aliquid facit: teoque rari inter eos sunt Nobiles. Si qui vero societati eorū nomina dēt, pro gladio statim malleū aut tale aliquid instrumentum sumunt, vt eo sibi suisque more ceterorum victum querant: qui plerisque honestus & liberalis, quum multam mercedem mereant, sumtum vero faciant peperce. In vnaquaque præfectura omnes in communi viuūt; habentque singulæ Præfectum seu Regentem, cui seniores quidam ceu parastatæ adiuncti sunt. Hi diligentia quadam & industria admirabili singulis necessaria procurant. Præter hos Patrem habent, seu spiritualium rerum præfectum, qui qua publice qua priuatim eos in religione instruit & informat. Hic idem antequam ad opus exeat, quotidie orationem eis præit, quam alta voce pronuntiat, ceteri iunctis manibus ac frequentibus suspirijs silentio subsequuntur. Post præcationem quisque ad suum opus ac pensum vadit. Alijs concionibus quam precibus his publicis non vtuntur. Habet generalem præfectum seu caput suæ Ecclesiæ, sed tam secreto, vt nemini nisi ipsis tantum notū sit, & alijs non reuelaturos, promittete cogantur. Cœnam celebrant bis quotannis, tumque mares & femiæ promiscue assident, alter alterum inuitantes, sed magna cum modestia: quam non in hac solum, verum alijs omnibus actionibus adeoque tota vita mirum in modum obseruant. Eos si videas cœnaculum reficendi sui causa intrantes, mensisque assidentes, Religiosorum potius bene ordinatorum quam hominum plebeiorum & mechanicorum Conuentum dixeris. Vbi mensæ assiderunt, quadrantem fere horæ tacite sedent vtraque manu ori admota, tumque meditari ac corde precati, adeoque sæpe in ecstasi rapi dicuntur. Idem ab eis fit, sublati mensis. Inter cœnandum aut prædendum adstat Archimandrita, (voce à Thebaidis

Mo-
a Franc. 3. part. tit. de Anab. Eder. inquisit. Euang. fol. 52. Vlenb. caus. 9. cap. 9. pag. 306. b Cura. Chron. Siles. part. 2. pag. 140. Munch. in colloq. Euang. Reform. fol. 4. Christoph. Erardus in histor. de Anab. in Morauia.

Monachis olim vsurpata, appellatus) singulorum mores obseruans, & castigans. Cibo sumto singuli discedunt, nec salutantes alter alterum, nec salutari. Duo tamen aut tres sæpe vnà spaciuntur, nec interim cum alijs sermonem miscunt. Opus miro silentio faciunt. Sæpe triginta aut quadraginta rure simul vnà laborant, alij triturantes, alij vana frumenta purgantes, alij aliud facientes (eiusmodi enim operas dominis in quorum ditionibus habitant, exhibere coguntur) tanto silentio vt vix toto die verbum ex eis audias, & in Pythagoreorum (chola educatos credas. Et in oppidis passim in vna officina triginta aut circiter laborant, tanta diligentia, vt vix oculos ad ingredientem aspiciendos, desistant; ipsi certe vtro neminem salutent aut compellent. Quando noctu laborandum est, omnes in spaciofa quadam conclauia se conferunt, mates à feminis seorsim, multo pensilium lychnorum lumine illustrata, quorum fumus per fistulas quasdam superimpedentes foras exit. Tanta illis munditiæ, & præcipue silentij cura. Siloquendum sit, voce vtuntur humili & submissa. Eadem est mulierum quamuis naturâ sexus loquacium, disciplina, quæ supellectilem & cibos curant. Vix credat quisquam, quadringentos aut quingentos pueros ac puellas tanto silentio assidere, vt statuas esse putet. Ii à feminis reguntur, vno & eodem vestitu, eoque simplici admodum atque inornato, omnes amicti. Tectâ pleraque sunt èstramine; in domibus tamen mira vbique apparet mundities.

Quando surgendi tempus est, vnus per dormitorium circumiens, clara, modesta tamen voce clamat, *Auff Brüder / Auff!* id est, Surgite fratres, eaque verba aliquoties reperit. Sacerdotes & Religiosos Catholicos non vt ceteri noui Evangelici odio & horrore habent; immo officinas eorum ingressos, nonnumquam munusculo aliquo onustos dimittunt. Sed & erga peregrinos quanta possunt maxima humanitate vtuntur. Diebus Dominicis bini per pagos & villas incedunt, ac facile agnoscentur, dicentibus passim qui eis occurrunt, *Es schind die Brüder!* id est, Fratres sunt. Eo enim nomine quum hictum alibi indignantur. (a) Nigro ijs diebus vtuntur è lana vestitu, baculosque manibus ferunt, in primo quod occurrit diuersorio mensis assident viatorum, initio magis muti quam pisces, Vbi vero vnà assidentes diligenter adspexerunt, eorumque ingenia & mo-

res paullulum cognouerunt, differere incipiunt de extremo iudicio, de pœnis æternis, de Inferno, de diabolis & eorum crudelitate in excarnificandis damnatorum animabus & corporibus; idque vnice operam dant vt audientibus timorem incutiant (neque enim alios facile quam simplices & indoctos aggrediuntur) Quod vbi animaduertunt, aliò deflexa oratione eos consolantur, ac pollicentur viam se commonstraturos, qua, vitæ omnibus istis cruciatibus & miserijs, ad æterna gaudia perueniatur. Eam vero vnica esse, vt quisque à malo posthac absteat, ac se rebaptizari sinat. Et hoc quidem astu illi ad illiciendam rudem & indoctam plebem vtuntur, dum velut gustum aliquem suæ religionis illi propinant, vt Lutherus iam suo tempore notauit. (b) Festos dies nullos obseruant, ac sine vilo intermissione laborant. Ex omnibus hæreticis nulli difficilius conuertuntur, non minus, immo multo minus quam Iudæi. Causa est, quod doctrinæ S. scripturam; moribus, externam quandam innocentiam prætexunt. Ebrios, rixosos, blasphemos, & alij eiusmodi vitij contaminatos non ferunt, sed excommunicant ac suis cœtibus excludunt (quod illi appellant in Mundum remittere) nec eos postea recipiunt. Biblijs vtuntur epitomatis, vel truncatis potius, in quibus quæ visa sunt retinuerunt, quodque de suo admistum est (cuius respectu reliquum omne fere nihil est) non minus tenaciter quam ipsum Dei verbum amplectuntur. A disputationibus abhorrent. Quod si qui prouocari certamen detrectare non possint, ita intra septa & cancellos suos se continent, vt assiliri vix possint. Hæc fere est disciplina, qua Anabaptistæ in Moravia Communitates suas regunt, in qua certe nec ordo nec quidquam quod ad religiosam aliquam domum moderandam pertinet, desiderari potest. Sed in primis fortunatum & conditionis æqualitas multos pellicere solet. (c)

Sunt etiam inter Anabaptistas qui *Puri* dicuntur quod ab omni peccato immunes se putent: eoque in oratione Dominica verba illa omittunt, *Et remitte nobis debita nostra.* Aiunt enim hominem post acceptum in ipsorum Ecclesia baptismum, peccare amplius non posse. (d) Quia enim in-

a Munch. in Euang. Reformato. b In præfat. Tom. 2. c Vide Cura. in Chron. Siles. part. 2. d Eder. fol. 53. Hofius. lib. 1. pag. 436. Gass. libr. 5. fol. 23.

quiunt, *Sanctum Spiritum nobiscum habemus, quid quid faciamus, peccatum esse non potest. Nos sumus electi ac predestinati ad salutem. Omnes unum tantum corpus, quemadmodum & unum Spiritum habemus.* Hoc eodem modo Valentiniani loquuti sunt, ut Epiphanius testatur. Est præterea alia secta quæ *Tacentium* dicitur, qui rogati de religione sua, nihil respondent, sed oculis tantum cælum obtinentur. Alij *Separati* appellantur, qui in locis tantum solitarijs viuunt, nec vlllo alio religionis exercitio quam meditatione vtuntur; vitia sua, & in primis ignauiam & stuporem solitudine tegentes. Quæ *Precantium* vocatur secta, plena est hypochryses. Vix finita precatio, incipiunt aliam; cum hominibus numquam loquuntur, nunquam comedunt, nunquam denique quidquam faciunt, nisi prius Deum comprecati. Credo dormientes quoque orare. *Rapti* quidam appellantur, qui ab ecstasi ad se reuersi, mirabilia narrant quæ in Paradiso aut Inferno viderint; tumque ea quæ à Deo iniuncta sibi esse dicunt, sine vlla mora aut metu exsequuntur: vt is qui Anno MDXXXVI. præsentem patre atque matre fratri caput abscedit, hoc à Deo mandat sibi aient. (a)

II. Sunt etiam qui *Liberas* se nominant, quod vt sibi persuadent, nec tributum nec obedientiam cuiquam Principi aut magistratui debeant. (b) Hi matrimonium rem Spiritualem esse affirmant, eoq; feminis promissæ vtuntur, existimantes (quod de brutis vix quisquam credat) commisionem illam sine peccato esse; & sic quasi Platonicæ reipublicæ formam sequuti: ex quo facile verum videtur quod à Tertulliano dictum est, E Platonis schola multas hæreses prodijisse. His similes olim fuerunt Gnostici, & qui falso nomine Nicolaitæ dicti sunt, à Nicalao quodam, qui cum S. Stephano vnus fuit è primis Diaconis; vtque Deo liberius seruire posset, vxorem iuuenulam, forma & alijs dotibus insignem, præsentibus Apostolis abdicauit, eoque petulantibus quibusdam iuuenibus calumniandi occasionem præbuit, qui Nicolaitas se appellarunt, ad introducendam seminarem communionem. Hi apud Germanos appellantur *Freygetter* id est Libertini Spiritus, docentque quamcumque feminam, à quocumque viro suæ religionis rogatam, sui copiam facere debere, vt si ille dicat: *Spiritus meus concupiscit carnem suam*, statim illa respondeat: *Veni ergo, & faciamus mirabilia.* Felix Capito historiam recenset de quodam eiusmodi Inpirato, qui amici domum ingressus ex templo in

hæc verbo prorupit: *Spiritus sanctus mandauit mihi vt cum vxore tua cubem. Bene habet*, inquit maritus: & vxori mandat vt morem ei gerat. Interea dum lectus paratur, forte adspicit filiam & ætate & forma magis integram: statimque ad matrem, *Non hoc, ait, vult Spiritus vt tecum, sed cum filia tua cubem.* Quid sit? Vtraque Spiritui obedit, & carnem subiicit. Reuersus mane maritus (lecti enim parte nequissimo illi hirco cesserat) hominem inter filię amplexus deprehendit: & iratus, *Quid? ait, Ergo Spiritus Sanctus mentis us est? Iussit ille te cum meo vxore concumbere, & ecce tu filiam!* (c) Idem Spiritus mandat mihi vt à te poenas exigam. Demersoque in intestina eius cultello, hominem occidit. Sicalius quidam ab eodem Spiritu inspiratus, filium tamquam Isaacum immolauit. Hæc tragica sane & cruenta sunt exempla: quod sequitur plus habet leporis. Vetula quædam ad formosum iuuenem venerat, à Spiritu mandat sibi dicens vt cum eo cubaret. At ille, idem, inquit, Spiritus mihi mandauit, vt non nisi cum bellis & iuuenulis rem habeam. Contuli ego sermonem cum Anabaptistis quibusdam, qui opiniones suas non minus mordicus quam Lutherani aut Calvinistæ tuebantur. Rogati à me, communionem hæc seminarum inter suos esse pernegabant. Eri non desunt, qui ante annos non ita multos tales Synagogas in Moravia fuisse asseuerant. (d) Locus vbi monstra ista conueniebant, asseribus vndique constratus erat, quatuor digitos crassis, & tres pedes longis. Post preces peractas, diligenter respiciebant an quis iporum sectæ non particeps, cœtui interesset. Mox extinctis luminibus, quisque quam vellet arripiebat, cumque ea libidinem explebat; vbi sæpe quæ forma ceteris erant præstantiores, in magnis erant angustijs, procis tamquam de Helena inter se contendentibus; & in tanta obscuritate & tenebris congressus fiebant nefarij & incestuosi. Audiui ego è Belga, (qui quum xx. ætatis annum sine vlla religionis cura attigisset, tandem me assistente, sancto baptismi lauacro in Catholica Ecclesia ablutus est) in Hollandia paucos ante annos cœtus eiusmodi fuisse. Addebat idem, Cauponem quendam vni ex suis amicis elegantis

vir.
a Alber. contra Carlstad. m. 5. Sur. com. histor. 160. a. b Vide Præteol. catal. hæret. de Anab. Eder. in Inquis. Euang. &c. c Simile huius vide apud Alber. contra Carolstadium. m. F. & 7. d Cura. Chron. Sil. part. 2. Hortens. hist. Anab. Mon. Refor. Euangel.